

Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur. (17/36)

Yaratıcıdan insanlığa bir mesaj olduğuna inanılan Kuran'ın ayetlerinden olan bu ayet hangi amaçla okunur?

-Namazlarda ibadet amaçlı diyerek Allah'a geri okumak için mi?

-Harfleri tam doğru çıkarmaya gayret ederek, ibadet amacıyla ezgili bir şekilde Arapça okuyarak mı?

-Ölülerin ruhuna hediye olsun, günahları affedilsin diye mi?

-Belirli sayıda, söz gelimi 333 kez okuyup yaratıcıdan bir işin olmasını isteyerek mi?

Yoksa okuyup, üzerine düşünüp, doğru anlamını hayatta arayıp bulup yanlış giden bir şeyleri düzeltmek için mi?

Geçenlerde adına sosyal medya denilen platformlardan birisinde çoğunluk tarafından paylaşılan bir gönderi gördüm. Bir video. Videoda yaşlıca bir amca beyaz atleti ile yatakta 19 yaşında olduğu ifade edilen fakat videoda yüzü pek seçilmeyen bir kızın üzerine çullanmış, kız "yardım edin" diye canhıraş bir biçimde bağıyor. Kız bağırdıkça yaşlı adam kıza sus deyip ufak fiskeler indiriyor. Videonun altına şu yazılmış: "19 yaşındaki X'in annesi yatalak, babası tarafından her gün işkence görüyor, dayak yiyor hatta daha fenası yapılıyor, lütfen paylaşarak bu kıza yardım edin"

Yazımı yazmak için videoyu tekrar arayıp bulmadım. Hatırımda kalanları yazıyorum. Videoyu ilk izlediğimde "hatta daha fenasını yapıyor" ibaresini de görünce ve adamın beyaz atletle kızın üzerine çullanmış hali ile de birleştirence "yeni bir sapık adam vakası" demek içimden geçmedi değil. Tıpkı benim gibi düşünmüş olmalı ki, pek çok insanın bu kıza yardım maksadıyla gönderiyi paylaştığını gördüm. Adama küfürler, hakaretler de havada uçuşuyordu tabi.

Aklıma hemen yukarıdaki ayet geldi. Karşımda sadece bir video vardı ve ben gördüğümün dışında hiçbir şey bilmiyordum. Ayet bana ne diyordu? "Bilmiyorsun o halde kayıtsız kal" mı diyordu? Kayıtsız değil de kayıtlı kalacaksam yapmam gereken "paylaş" butonuna basmak mıydı?

Bu sorular bir kenarda dursun, ben video hakkında daha çok şey BİLMEK için çaba sarf ettim. Çok sürmedi. Şöyle bir bilgilere ulaştım: Kızın annesi gerçekten yatalakmış. Videoyu annesi çekmiş. Kız polise başvurmuş. Baba ifadesi alınıp serbest bırakılmış. Fakat görüntüler sosyal

medyada yayılınca adam tutuklanmış. Ancak kızın kardeşi yani adamın oğlu, ablasının anne ve babasına Şiddet uyguladığını, bıçak çektiğini, babasının masum olduğunu açıklamış. Videonun annesine kız tarafından tehditle çekirildiğini yani ablasının babasına bir komplo kurduğunu ifade etmiş. Bu açıklama üzerine adam saliverilmiş mi, hala tutuklu mu bilmiyorum. Gerçekten evde sorunlu bir kız ve onun karşısında çaresiz kalan bir baba mı var yoksa gerçekten öz kızına Şiddet uygulayan bir baba mı var bilmiyorum. Çekilen bir görüntünün nasıl oldu da bir adamın önce salınan bir adamın “öz kızına” Şiddet uygulayan bir canı olduğuna kanat getirilmesini sağladı bilmiyorum.

Ama Őunu biliyorum. Sorsan kendisine “Müslüman” diyen binlerce kişi sadece bir videoya dayanarak Őu adama lanetler okudular ve akıllarına yukarıdaki ayet hiç gelmedi. Belki de içlerinde 5 vakit namaz kıldığı halde böyle bir ayet olduğunu bilmeyenler bile vardı.

Başka bir vaka. Bir genç öldürölüyor. Öldürölen gencin anne ve babasını tanıyorum. Onları rencide etmemek adına detay vermeyeceğim. Olayın detaylarını anne ve babadan dinledim. Olayın vuku bulduğu iş yerinden de aslını öğrendim. Fakat medya sabahın erken saatlerinde olayı benim ve benim konumumda olanların bildiğinden bambaşka bir Şekilde verdi. Akřam haberlerinde olay o bambaşka, çarpıtılmış haliyle verildi. Düşünün, kanallar olay yerine muhabir gönderiyor, muhabirlerin ve haber kurgucularının tek yaptığı ilk çıkan haberi sanki olay yerinden bilgi almış gibi yaparak tekrar kamera önünde okumaları. Elllerinde bir metin, yani, sabah online gazetelerde çıkan metin, olay yerinden birkaç kapı pencere görüntüsü olarak üzerine sadece o yanlış metni okuyorlar. İnsanlar da akşam evlerinde çekirdek çitlerken bu habere olduğ gibi inanıyorlar. Yine sosyal medya platformlarında, yanlış haber doğru sanılarak yüzlerce yorum yapıyor.

Başka bir vaka. Sağlık konulu bir internet sitesinde yediğimiz paketli gıdaların incelemesi yapılıyor. Siteye göre büyük oranda kandırılıyor muyuz. Çok küçük kelime oyunları ile çoğu paketli gıdada gerçek içerik bizim dikkatimizden uzak tutuluyormuş.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Ancak maksat hasıl oldu. Taři gediğine koyabiliriz:

Bırakın Kuran'ın diğer ayetlerini sadece bu ayeti gerçekten “anlamaya” çalışsak ne kadar çok Şey değişecek farkında mısınız? Ayet bize “sorumlu” olduğumuz söylüyor. Üzerimize her gün farklı farklı kanallardan “bilgi” yağıyor. Dinlediğimiz, okuduğumuz haberlerde, otobüs beklerken zombi gibi üzerinde parmağımız kaydırırken okuduğumuz sosyal medya paylaşımlarında, yolda giderken gördüğümüz koca reklam afişlerindeki metinlerde ve fotoğraflarda, markette alışveriş yaparken okuduğumuz sandığımız bir paketli gıdanın

içeriğinde, dizi izlerken göremediğimiz alt metinde, her şeyde ve her an bir bilgi sağanağı altındayız.

Biz, marketten paketli bir gıda alırken “bilmediğimiz bir şeyin ardına” düşmüş olmuyor muyuz? Parmağımızı zombi gibi kaydırırken okuduğumuz bir paylaşımın üzerine hemen atlayıp inanınca “bilmediğimiz bir şeyin ardına” düşmüş olmuyor muyuz? Bir reklam sloganını hiç sorgulamadan içselleştirince “bilmediğimiz bir şeyin ardına” düşmüş olmuyor muyuz? Ayet “sorumlusunuz” diyor. Sorumlu olmak demek, cehennemde cayır cayır yanacaksınız demek değil. Sorumlu olmak demek, “aptal yerine konulacaksınız” demek. Konuluyoruz da. . Sorumlu olmak demek, bilmediğin şeyin ardına düştüğünde çeşitli şekillerde bireysel ve toplumsal bir çöküşe sürükleneceksiniz demek. Çöküyoruz. Bırakın bir kenara ayetin yaratıcısından geldiğini falan. Yukarıda paylaştığım cümle yüzde yüz tespitleri ve sonuçları ile doğru bir cümle. Sadece bu cümlelerin analizini yapsak, gereğini yapsak dünya bambaşka bir yöne evrilecek. Aptal yerine konamayacağız.

Yazımın konusu olan ayeti kelime kelime analiz etmedim. Etsem daha derin bir içerik çıkacak. Kulak, göz ve gönlün sorumlu olması ifadesindeki kelimeler öyle laf olsun diye seçilmiş kelimeler değil. Diğer tüm kelimeler de. Ama çevirinin şu haliyle bile amaç anlaşılıyor. Sizlere 3-5 tane yalan haberden bahsetmiyorum. İki tane sahte gıdadan bahsetmiyorum. Tüm dünyayı kasıp kavuran, dönüş yönünün değiştiren bir bilgi kirliliğinden bahsediyorum. Yukarıda verdiğim örnekler çok yumuşak örnekler. Herkesin kabulleneceği kadar dolaysız. Dilimin altındaki gerçek örnekleri verirsem biliyorum iş değişecek. Çünkü, zihinlerimiz doğru düşünmeyi, bilgiye ulaşma çabasını çoktan bırakmış. Zokayı yutmuşuz. Beyinlerimize kazınan kazınmış, milyonlarca diken saplanmış. Dilimin altındaki gerçek örnekleri verirsem biliyorum iş değişecek. Nereden mi biliyorum? Çünkü toplumun artık yüzde yüz kanıksadığı ve doğru saydığı her olguya aykırı şeyler söyleyen -sayısı az da olsa- her kim varsa anında al-aşağı ediliyor. Tüm dünya toplumları olarak çö-kü-yo-ruz diyorum. Sonumuz felaket diyorum. Bilgisizce sürekli bir şeylerin ardından gidiyoruz diyorum. Bu felaketi öngörebilmeniz için yukarıdaki ayeti görmüş olmanıza bile gerek yok. Hayata doğru bir pencereden bakmayı başaran herkes yazıda çok genel olarak ifade etmeye çalıştığım gerçekleri görebilir. Yolumuz da Kitap ile tam da burada kesişiyor. Çünkü Kitap zaten “sakınanlara” yol göstereceğini söylüyor, ayetlerinin bir “hatırlatma” dan başka bir şey olmadığını söylüyor. Sözün özü, Kuran’ı eğer çalışmaya talipsek, papağan gibi tekrarlamayacaksak, öbür tarafta bizi koruyacak bir büyü kitabı gibi yaklaşmayacaksak, o hale gereğini yapacağız.

Söylenecek çok söz, verilecek çok örnek var. Üzerine bir enstitü kurulacak kadar: Doğru bilgi enstitüsü.

Yazımın buraya kadar olan kısmını herkes kabullenecek. Sanırım kimse yalan haberle kandırılmak istemez. Veya herkes “evet sosyal medyada her habere inanmamalıyız” der. Dolayısı ile yazının üst kısmında maalesef suya sabuna dokunmadım. Temizlenip arınamadık. Ama aşağıdaki ev ödevi kafaları karıştıracak, “ne alakası var” denilecek, “yazıyla bunun ne ilgisi var, ne demeye çalışıyor bu”, denilecek.

Doğru bilginin , aklın ışığında tartışmak üzere...Neyi bilmediğimizi fark etmek üzere...

Ev ödevi/tartışma konusu:

Kaynak

Nilüfer Belediyesinin web sitesinde bulduğum aşağıdaki metni okuyunuz. Yazımın konusu ile ilgisini kurmaya çalışınız. Sizce bu metnin ardından gitmeli miyiz? Evet’sen neden , hayır’sa neden? Metin içeriğinde sizce yanlışlar var mı? Okurken sinirlendiğiniz oldu mu?

Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi

Madde 1- Bütün hayvanlar yaşam önünde eşit doğar ve aynı var olmak hakkına sahiptir.

Madde 2-1.Bütün hayvanlar saygı görme hakkına sahiptir.

2.Bir tür hayvan olan insan,öbür hayvanları yok edemez,bu hakkı çiğneyerek onları sömüremez,bilgilerini hayvanların hizmetine sunmakla görevlidir.

3.Bütün hayvanların insanlarca gözetilme,bakılma ve korunma hakları vardır.

Madde 3-1.Hiçbir hayvana kötü davranılmaz,acımasız ve zalimce işlem yapılamaz.

2.Bir hayvan öldürülmesi zorunlu olursa;bu bir anda,acı çektirmeden ve korkutmadan yapılmalıdır.

Madde 4-1.Yabani türden olan bütün hayvanlar,kendi özel ve doğal çevrelerinde, karada, havada veya suda yaşama ve üreme hakkına sahiptir.

2.Eğitim amacı ile olsa bile,özgürlükten yoksun kılmanın her çeşidi bu hakka aykırıdır.

Madde 5-1.Geleneksel olarak insanların çevresinde yaşayan bütün hayvanlar uyumlu biçimde türüne özgü yaşam koşulları ve özgürlük içinde yaşama ve üreme hakkına sahiptir.

2.İnsanların kendi çıkarları için bu uyumda ya da bu koşullarda yapacakları her türlü değişiklik bu haklara aykırıdır.

Madde 6-1.İnsanların yanlarına aldıkları bütün hayvanlar, doğal ömür uzunluklarına uygun sürece yaşama hakkına sahiptir.

2. Bir Hayvanı Terk Etmek Acımasızca ve insanlık dışı Bir Davranıştır.

Madde 7- Bütün çalışan hayvanlar iş süresinin yoğunluğunun sınırlandırılması, onarıcı ve güçlerini artırıcı beslenme ve dinlenme hakkına sahiptir.

Madde 8- Hayvanlarda fiziksel ya da psikolojik bir acı çektiren deneyler yapmak, hayvan haklarına aykırıdır. Tıbbi bilimsel, ticari ve başka biçimlerdeki her türlü deneyler için de böyledir.

Madde 9- Hayvan beslemek için yetiştirilmişse; bakılmalı, barındırılmalı, taşınmalı, ölümü de korkutmadan ve acı çektirmeden yapılmalıdır.

Madde 10-1. Hayvanlardan insanın eğlencesi olsun diye yararlanılmaz.

2. Hayvanların seyrettirilmesi ve hayvanlardan yararlanılan gösteriler hayvan onuruna aykırıdır.

Madde 11-1. Zorunluluk olmaksızın bir hayvanın öldürülmesi demek olan her davranış, bir "biocide" yani yaşama karşı suçtur.

Madde 12-1 Çok sayıda yabani hayvanın öldürülmesi demek olan her davranış bir "genocide" yani türe karşı suçtur.

2. Doğal çevrenin kirletilmesi ve yıkılıp yok edilmesinin sonu "genocide", soykırıma varır.

Madde 13-1. Hayvanın ölüsüne de saygı göstermek gerekir.

2. Hayvan haklarına saldırıyı göstermek amacı gütseler bile hayvanların öldürüldüğü şiddet sahneleri sinema ve televizyonlarda yasaklanmalıdır.

Madde 14-1. Hayvanları savunma ve koruma kuruluşları, hükümet düzeyinde temsil olunmalıdır.

2. Hayvan hakları da insan hakları gibi yasa ile korunmalıdır